

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Mònica Baró

baro@ub.edu

Universitat de Barcelona

Pau Raga

biblioteca@rosasensat.org

Biblioteca de l'Associació de Mestres Rosa Sensat

LES BIBLIOTEQUES ESCOLARS A CATALUNYA (2014-2015)

LAS BIBLIOTECAS ESCOLARES EN CATALUÑA (2014-2015)

SCHOOL LIBRARIES IN CATALONIA (2014-2015)

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

El capítol analitza l'evolució de les biblioteques escolars catalanes en el bienni 2014-2015. Es repassen les iniciatives institucionals, que majoritàriament són continuistes respecte a l'etapa anterior, impulsades pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i per alguns municipis que aposten clarament per les biblioteques escolars. Es descriuen els recursos que s'han creat per afavorir el bon funcionament de les biblioteques i es destaquen les aportacions del Programa PuntEdu. També es ressenya l'activitat intensa de seminaris i grups de treball, i la realització de jornades distribuïdes per tot el territori català, que cada vegada més es duen a terme en col·laboració amb les biblioteques públiques. Finalment es repassa la bibliografia específica publicada, més escassa que en períodes anteriors.

El capítulo analiza la evolución de las bibliotecas escolares catalanas en el bienio 2014-2015. Se repasan las iniciativas institucionales, que en su mayoría son continuistas respecto a la etapa anterior, impulsadas por el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya y por algunos municipios que apuestan claramente por las bibliotecas escolares. Se describen los recursos que se han creado para favorecer el buen funcionamiento de las bibliotecas y se destacan las aportaciones del Programa PuntEdu. También se reseña la actividad intensa de seminarios y grupos de trabajo, y la realización de jornadas distribuidas por todo el territorio catalán, que cada vez más se llevan a cabo en colaboración con las bibliotecas públicas. Finalmente se repasa la bibliografía específica publicada, más escasa que en periodos anteriores.

This article analyzes the activities of school libraries in Catalonia during the years 2014 and 2015. It reviews the progress made in institutional projects initiated by the Catalan Ministry of Education and by municipal authorities who are particularly active in promoting school libraries, noting that these were mainly projects that continued the work of the previous two-year period. It describes the resources allocated to sustain the everyday operation of school library systems, focusing on the contribution made by the PuntEdu Program. It also describes the many activities carried out by work groups across Catalonia in meetings, seminars, and book events of different kinds, observing that the public libraries became increasingly involved in such initiatives. Finally, the article reviews the specialist literature published in 2014 and 2015, observing that less was published during these two years than in previous periods.

PARAULES CLAU

Escoles, Biblioteques escolars, Programa PuntEdu

PALABRAS CLAVE

Escuelas, Bibliotecas escolares, Programa PuntEdu

KEYWORDS

Schools, Schools libraries, PuntEdu Program

REBUT 20-12-2016 / ACCEPTAT 16-1-2017

1 PRESENTACIÓ

Si en la presentació de l'anterior edició de l'anuari ja detectàvem un cert estancament de les iniciatives institucionals, hem de confirmar que aquesta tendència s'ha mantingut en el bienni actual. No estem precisament en una etapa expansiva, i podem donar per desaparegudes algunes iniciatives molt interessants que en el seu moment van significar un impuls a les biblioteques escolars: els ajuts ministerials a les comunitats autònomes, els premis estatals a les millors biblioteques escolars o el Pla de biblioteques escolars que impulsava l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. En aquest context cal celebrar el manteniment del [Programa de biblioteca escolar PuntEdu](#) del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, que a manca de noves convocatòries d'ajuts a les biblioteques, continua oferint suport i formació. Cal remarcar, però, que tota la tasca feta durant els anys de bonança ha contribuït a generar un substrat prou actiu, que es manifesta en nombroses biblioteques disseminades per tot el territori, que formen part activa dels grups de treball i que solen donar a conèixer les seves experiències en les múltiples jornades que es convoquen i, també, a les plataformes web que aquests grups promouen. En aquests dos anys, les biblioteques escolars s'han alineat amb la iniciativa política del Departament d'Ensenyament, que ha posat en marxa el programa [Impuls de la lectura](#), i s'han orientat molt clarament cap a aquest objectiu: l'anàlisi dels webs institucionals, de les publicacions o dels temes tractats en cursos i jornades indica clarament que, de les múltiples funcions que pot dur a terme la biblioteca escolar, la promoció lectora ha estat clarament prioritzada. D'altra banda, es destaca en aquest període una davallada del nombre de monografies que fan referència a la biblioteca escolar, la competència informacional i les relacions entre la biblioteca escolar i la biblioteca pública, i que no s'han publicat tants articles de revista com en altres períodes.

Cal celebrar el manteniment del Programa de biblioteca escolar PuntEdu del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, que continua oferint suport i formació

2 ACTUACIONS INSTITUCIONALS I PRIVADES, ESTRUCTURALS O D'ABAST MUNICIPAL, REGIONAL O NACIONAL

2.1 Plans generals d'actuació per a les biblioteques escolars

L'any 2015 es va celebrar el desè aniversari de la creació del [Programa de biblioteca escolar PuntEdu](#), que en l'actualitat depèn del Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics de la Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. Des del moment de la seva aparició, les biblioteques van rebre un impuls institucional notable, amb unes aportacions econòmiques —conjunctes amb el govern estatal— que van permetre posar al dia les antigues biblioteques i

crear-ne de noves, formar professors per gestionar-les i facilitar el suport tècnic bàsic per fer-les funcionar. Però encara que es pugui evidenciar aquest canvi radical, a falta d'un estudi de situació l'any 2005, a l'inici del Programa PuntEdu, es fa difícil de quantificar-ne la incidència real en els centres. El programa segueix en funcionament i, tot i que en aquests dos anys tampoc s'ha realitzat la convocatòria econòmica i d'hores de dedicació del responsable de la biblioteca, es segueix oferint formació i suport a les biblioteques, i la possibilitat que les biblioteques puguin utilitzar l'aplicació en línia [e-Pèrgam](#), per a la qual cosa només cal fer un curs bàsic. Des de 2011, més de mil noves biblioteques utilitzen aquest programari. Des del Programa s'ha treballat per a la consolidació de la xarxa de

biblioteques escolars, que s'articula entorn dels referents de biblioteca escolar dels Serveis Territorials i dels assessors de biblioteca escolar dels centres de recursos i professors, i que es coordinen, en alguns casos, amb les biblioteques públiques i altres entitats de l'entorn.

Durant aquests anys, des del Programa s'ha potenciat el web com a espai de comunicació i intercanvi, i s'ha creat un apartat específic d'experiències interessants i bones pràctiques, la majoria de les quals evidencien aquesta relació entre els diversos agents del territori com ara els Centres de Recursos Pedagògics (CRP), la biblioteca pública, els plans educatius d'entorn i les entitats locals. En aquest sentit, s'han impulsat els seminaris i grups de treball sobre biblioteques escolars, que es creen en tot el territori per impuls dels Serveis Educatius i dels centres de recursos i professors, i que reuneixen els professors coordinadors de biblioteca i els assessors de biblioteca escolar. En molts municipis, també hi participen les biblioteques públiques. Els grups organitzen seminaris, trobades i jornades. Aquesta dinàmica ha contribuït a reforçar la idea de [Xarxa de biblioteques escolars](#) i, també, a establir lligams entre els diversos agents bibliotecaris. Des del Programa, s'ha sistematitzat la informació dels nombrosos grups i s'ha publicat al web.

Entre les iniciatives que impulsa el Programa de biblioteques escolars destaquem el manteniment del [Directori de blogs i webs de les biblioteques escolars](#), que des del mes de setembre de 2015 ha posat en marxa l'atribució d'un segell de pertinença als blogs i webs que compleixin uns determinats requisits relatius al seu contingut i a la qualitat i l'actualització de la informació. Per obtenir el distintiu, cal acreditar que des del blog es pugui accedir al catàleg en línia de la biblioteca, que hi hagi un mínim de dues entrades per curs i que es respectin els principis ètics relatius a la informació que s'hi publiqui.

En l'àmbit de les iniciatives endegades per l'administració educativa cal ressenyar que s'ha treballat en la definició d'un perfil professional específic de biblioteca escolar per tal que els centres d'ensenyament puguin seleccionar professorat segons les seves necessitats. Cal esperar que, amb aquesta iniciativa, els centres que tenen un projecte de biblioteca escolar puguin trobar aquell professor amb formació acreditada que permeti potenciar les funcions i els serveis de la biblioteca a la comunitat educativa.

2.2 Plans locals d'actuació per a les biblioteques escolars

En aquests darrers anys, moltes entitats locals han continuat les tasques de suport a les biblioteques escolars iniciades en el bienni anterior.

Entre totes, cal destacar la pervivència del [Programa de biblioteques escolars de la ciutat de Girona](#), actiu des de 2011, que té com a objectiu potenciar les biblioteques escolars com a espais d'aprenentatge i investigació, i de millora de la competència lectora. A la vegada, el programa impulsa també unes [Jornades de Biblioteques Escolars](#) de les quals ja s'han fet deu edicions i vol definir les actuacions de les biblioteques públiques de la ciutat per oferir suport, espais i formació a les biblioteques escolars. D'altra banda, ofereix convocatòries d'ajuts a les biblioteques escolars de centres de primària i secundària de la ciutat que, any rere any, milloren la dotació. Per al curs 2015-2016 s'ha disposat de 40.000 €, que s'han destinat a finalitats diverses: l'assessorament d'una persona especialista en biblioteques, ajuts directes als centres per a l'adquisició de fons o equipament de la biblioteca escolar, i els premis [Activa la Biblioteca](#) per a la millora i impuls de les biblioteques escolars com a espai d'aprenentatge i de suport a la docència. Aquests premis, de 1.500 €, s'atorguen a quatre projectes diferents. A l'edició de 2014 es van lliurar als centres [Escola Eiximenis](#), [Escola Pericot](#), [Escola Sagrada Família](#) i [Escola Santa](#)

S'ha treballat en la definició d'un perfil professional específic de biblioteca escolar per tal que els centres d'ensenyament puguin seleccionar professorat segons les seves necessitats

En aquests darrers anys, moltes entitats locals han continuat les tasques de suport a les biblioteques escolars iniciades en el bienni anterior

[Eugènia](#), i en la convocatòria de 2015 a l'[Escola Cassià Costal](#), l'[Escola Eiximenis](#), l'[Escola Mare de Déu del Mont](#), i l'[Institut Nou de Girona](#). També es preveu un ajut en la modalitat de biblioteques escolars obertes al barri, de 20.000 €. Actualment, Girona disposa de quatre biblioteques escolars obertes al barri en horari extraescolar: la de l'[Escola Marta Mata](#), la de l'[Institut Montilivi](#), la biblioteca [Montfollet](#) de l'Escola Montfalgars i la de l'[Escola Annexa - Joan Puigbert](#). L'any 2015, el programa disposava de la participació del 85 % dels centres educatius de la ciutat i, per atendre les necessitats que es generen, es van contractar set persones a través de plans d'ocupació, que cataloguen el fons documental de les biblioteques escolars de la ciutat. Un total de divuit centres educatius han pogut tenir aquest suport.

L'Ajuntament de Barcelona, que ara mateix no presenta un programa actiu per a les seves biblioteques escolars, ha incrementat el nombre de centres que obren les biblioteques escolars al barri. La iniciativa [Biblioteques Escolars Obertes al Barri](#), vol afavorir que els alumnes fins a 16 anys puguin estudiar o fer els deures acompanyats de monitors que els ajudin en les seves tasques, en horari extraescolar, incloent-hi els dissabtes al matí. Dels quatre centres de l'any 2013, s'ha passat a set centres en el curs 2014-2015: cinc biblioteques escolars de primària i dues de secundària.

Altres ajuntaments catalans han mantingut les convocatòries per donar suport econòmic a les biblioteques escolars. Així, l'Ajuntament de [Sant Feliu de Guíxols](#), que des de 2007 atorga ajuts per a l'adquisició de fons bibliogràfic, mobiliari o equipament, la realització d'activitats de dinamització lectora o d'altres, per al curs 2014-2015 va dedicar 2.200 €. L'Ajuntament de [Barberà del Vallès](#) també concedeix ajuts per obrir les biblioteques escolars, gestionades per les AMPA, en horari extraescolar, amb un suport màxim de 1.400 € per centre i curs.

2.3 Creació de recursos

Des del curs 2015-2016, el Programa de biblioteques escolars PuntEdu ha posat a disposició de les biblioteques unes seleccions de recursos informatius en línia, en dos blogs específics: [Recursos digitals per a la biblioteca escolar de Primària](#) i [Recursos digitals per a la biblioteca escolar de Secundària](#). Es tracta d'una «nova eina [que] vol ser un instrument de suport a la biblioteca escolar dels centres, ja que s'ha construït en un format que permet la migració de les dades cap a altres llocs web, i permet la personalització i l'ampliació del recull, de manera que cada biblioteca pot oferir el seu propi servei d'informació en línia adreçat a la seva comunitat educativa». L'eina vol, a més, donar resposta a la dificultat de cercar informació fiable i de qualitat adaptada a les capacitats dels alumnes. Tot i que es tracta d'un projecte encara molt limitat, els recursos s'han seleccionat amb cura i la majoria dels continguts són produïts per institucions catalanes de prestigi i solvència científica. Paral·lelament, s'ofereix una formació específica en dos cursos: [El blog de la biblioteca escolar: estructura i continguts](#) i [Recursos digitals per a la biblioteca escolar de primària](#).

Des del Programa també es dona suport al [Banc de recursos](#), una tasca que des de fa molts anys duen a terme diversos CRP de Catalunya, que recullen recursos relacionats amb la biblioteca escolar i la lectura per posar-los a l'abast de la comunitat educativa.

Cal destacar la pervivència del Programa de biblioteques escolars de la ciutat de Girona que té com a objectiu potenciar les biblioteques escolars com a espais d'aprenentatge i investigació, i de millora de la competència lectora

L'Ajuntament de Barcelona ha incrementat el nombre de centres que obren les biblioteques escolars al barri

Continua ben actiu Bibliotecaescolar.info, el recurs impulsat per Glòria Durban,

bibliotecaescolar.info

bibliotecària a l'Escola del Clot de Barcelona. El recurs, abans web i ara blog, recull mitjans per a la biblioteca i sobre la biblioteca, tant d'elaborats per la mateixa autora com de seleccionats d'altres webs i blogs. El blog s'estructura en diversos apartats: biblioteca escolar, bones pràctiques, competència informacional, cultura digital, educació literària i lectura. Ara com ara, és un referent per a tots els que treballen en l'àmbit de les biblioteques escolars.

D'altra banda, tot i que encara es poden trobar a la xarxa, algunes de les iniciatives que ressenyàvem al número anterior de l'anuari han deixat de tenir l'actualització necessària. Així, per exemple, el web impulsat per Bibliomèdia denominat [Biblioteca Escolar. Experiències i recursos per a la competència informacional](#), on es poden trobar algunes indicacions per treballar la competència informacional des de la biblioteca escolar i un recull de bones pràctiques dels centres educatius, fa temps que no incorpora entrades noves.

També es continuen publicant les [Bibliografies selectives de novetats](#), un recurs imprescindible per orientar les biblioteques a l'hora d'adquirir llibres. Es tracta d'una publicació bimestral del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya que ofereix una selecció de les novetats editorials més interessants dels diferents camps del saber i que incorpora una secció de coneixements per a infants, ordenada per matèries, així com una altra de dedicada als llibres d'imaginació, organitzada per edats.

Continua ben actiu Bibliotecaescolar.info, el recurs impulsat per Glòria Durban, bibliotecària a l'Escola del Clot de Barcelona que recull mitjans per a la biblioteca i sobre la biblioteca

3 FORMACIÓ

3.1 Formació reglada

Si en l'anterior bienni destacàvem com a novetat la primera menció de Biblioteques Escolars dels graus de Mestre d'Educació Infantil i de Mestre d'Educació Primària de la Universitat de Barcelona, en aquesta ocasió hem de lamentar la falta de continuïtat, ja que es va suspendre per al curs 2014-2015 (tot i que s'ha reprès per al curs 2015-2016). Un dels efectes d'aquesta anul·lació ha estat el tancament de l'edició 2015-2016 del [màster de Biblioteca Escolar i Promoció de la Lectura](#), impartit conjuntament per la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat de Barcelona, del qual s'havien fet set edicions fins a 2015.

3.2 Formació continuada

Dins el [Programa PuntEdu](#) del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya es continuen organitzant diversos cursos de formació adreçats als responsables de les biblioteques escolars. La formació es fa totalment en línia, i s'estructura en tres nivells: el primer, que es programa en dos cursos de trenta hores cadascun, és de tipus bàsic, i s'hi treballen aspectes relacionats amb el concepte, l'organització i la gestió de la biblioteca escolar. En el segon nivell es treballa la competència informacional, i en el tercer, el pla de lectura del centre. Tots tres són cursos de seixanta hores. Per als alumnes que han fet els primers tres nivells es programen cursos d'especialització de trenta hores.

Aquest bienni s'han dut a terme diverses accions de formació i s'han lliurat un total de 806 certificats de cursos entre els anys 2013 i 2015.

Dins el Programa PuntEdu es continuen organitzant diversos cursos de formació adreçats als responsables de les biblioteques escolars

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Cursos	hores	2013-2014	2014-2015
BE1D. Biblioteca escolar I: concepte i dinamització	30	89	50
BE1E. Biblioteca escolar I: ePèrgam, gestió i organització	30	159	104
BE2. La Biblioteca escolar II: la competència informacional	60	27	11
BE3. La Biblioteca escolar III: pla de lectura de centre	60	139	52
B EGL. Gust per llegir des de la biblioteca escolar	30	43	41
BECL. La comprensió lectora des de la biblioteca escolar	30	26	12
BEED. Eines 2.0 per a la biblioteca escolar	30	8	
BEBL: El blog de la biblioteca escolar: estructura i continguts	15	8	37
TOTALS		499	307

Com es pot comprovar, els cursos de formació bàsica tenen el major nombre d'inscripcions, però cal tenir en compte que el primer curs —Biblioteca escolar I: concepte i dinamització— és imprescindible per accedir al programari ePèrgam. També tenen nombroses inscripcions els relacionats amb la promoció de la lectura i, en canvi, els més directament relacionats amb la competència informacional i les eines 2.0, tenen menys demanda. També s'observa un decreixement en el nombre total de certificats emesos entre els dos cursos.

També l'[Associació de Mestres Rosa Sensat](#) ha mantingut la seva tasca de formació continuada adreçada a mestres, oferint recursos diversos vinculats a la biblioteca escolar. En aquest bienni s'han organitzat cursos i jornades de literatura i educació adreçades als responsables de biblioteques escolars, mestres, professors i bibliotecaris. La [biblioteca Rosa Sensat](#) disposa d'un fons especialitzat en literatura infantil i juvenil així com de recursos específics per a l'organització i la dinamització de la biblioteca escolar i proposa a mestres i altres mediadors del llibre informació, formació i documentació per desenvolupar la biblioteca a l'escola o l'institut. També dona suport a les escoles que volen fer accions per incentivar la lectura. Des de la biblioteca es col·labora estretament amb tots els [grups de treball de Rosa Sensat](#) vinculats amb la lectura.

Associació de Mestres Rosa Sensat

4 ESTUDIS I RECERCA

L'activitat dels grups i seminaris de recerca continua generant recursos que es troben principalment disponibles a la xarxa. Aquests recursos donen a conèixer les activitats dels grups, les seves publicacions i les jornades que organitzen, però també aporten molta informació sobre activitats d'altres agents, documents sobre jornades i formació, informacions sobre conferències i cursos, així com reculls de documents aliens i d'enllaços a llocs web d'utilitat.

El [Grup de Recerca BESCOLAR](#) de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació manté la seva tasca de recerca i divulgació en l'àmbit de les biblioteques escolars. Durant aquests anys, ha contribuït en estudis sobre la situació de les biblioteques escolars a Espanya i ha treballat conjuntament amb el Programa de biblioteques escolars per a l'establiment de les [Directrius i estàndards per a les biblioteques dels centres educatius de Catalunya](#). Precisament, arran d'aquesta publicació, uns membres del grup han elaborat una aportació per a la publicació de l'IFLA que recull directrius de diversos països («[Guidelines and Standards for School Libraries in Catalonia](#)», a *Global action on school library guidelines*. Berlin; Boston: De Gruyter Saur, 2015, IFLA Publications; 167). El 2015 també va redissenyar el seu web. Ara és un blog que té l'objectiu de millorar el seguiment i la difusió del contingut, la participació i interacció amb els lectors i la cerca i vinculació de

IB//ESCOLAR

L'activitat dels grups i seminaris de recerca continua generant recursos que es troben principalment disponibles a la xarxa

OBSERVATORI DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA

continguts, un blog que vol ser «de reflexió i divulgació sobre les biblioteques escolars. Una eina per fer la valoració crítica de tot allò que passa al voltant de les biblioteques escolars a través de diverses veus. Aquesta és la via de treball que BESCOLAR obre per continuar oferint continguts de valor a tot els interessats/ades en les biblioteques escolars, més enllà de la seva activitat com a grup de recerca».

5 DIFUSIÓ I DIVULGACIÓ

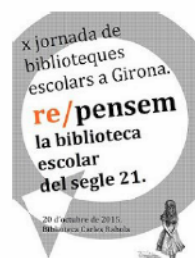
5.1 Congressos, seminaris i reunions científiques

Tal com hem comentat a la presentació, la vitalitat de les biblioteques escolars es nota, especialment, en la realització de jornades i trobades que han tingut lloc per tot el territori, algunes de les quals ja poden considerar-se ben assentades. Entre totes, destaquem les de la ciutat de Girona, que en aquest bienni han arribat a la desena edició; les de les terres de Lleida, que han fet cinc edicions, i les de la Catalunya central, que n'han fet quatre. Aquestes jornades solen tenir un format similar: en funció del lema treballat, es presenta una ponència marc, es fan alguns tallers i es presenten experiències i bones pràctiques de les biblioteques escolars del territori. En molts casos, les jornades també posen de manifest les dinàmiques de col·laboració entre les biblioteques escolars, les biblioteques públiques, el centres de professors i recursos i altres entitats de l'entorn. Els temes estrella del bienni han estat la creació d'espais lectors, la col·laboració entre els diversos agents per a la promoció de la lectura i les experiències particulars de centres, que majoritàriament han estat accions de foment de la lectura.

La vitalitat de les biblioteques escolars es nota, especialment, en la realització de jornades i trobades que han tingut lloc per tot el territori

Jornades de Biblioteques Escolars de la ciutat de Girona

El 14 d'octubre de 2014 se celebrà la novena edició de la Jornada de Biblioteques Escolars de la ciutat de Girona, que es va centrar en la «[Creació d'espais i ambients lectors a l'escola](#)». S'hi va fer una xerrada-taller, titulada «Habitar la Biblioteca», impartida per Marta Roig, bibliotecària especialitzada en la promoció de la lectura i en la biblioteca escolar. Com cada any, també s'hi van presentar experiències de les diverses biblioteques de la ciutat i, en l'apartat «[Espais i ambients de lectura a l'escola](#)», es van presentar bones pràctiques. L'octubre de 2015 va tenir lloc la desena edició d'aquestes jornades sota el lema «[Repensem la biblioteca escolar del segle XXI](#)». Hi va participar Mariona Trabal, responsable de la biblioteca Marta Mata de l'Escola Orlandai de Barcelona, amb una ponència titulada «[La biblioteca escolar, avui: reptes i propostes](#)» i s'hi va presentar un vídeo sobre com veuen la biblioteca escolar els alumnes. En l'espai de taller se'n va fer un sobre [presentació i recomanació dels llibres de la biblioteca per a alumnes, pares i mestres](#), un sobre recursos i idees per treballar la poesia a l'escola i un altre sobre com s'han de valorar les aplicacions de literatura digital per a nois i noies. El Programa de biblioteques escolars del Departament d'Ensenyament hi va presentar també el document [Model de biblioteca a secundària](#). Hi van assistir cent catorze mestres i professors, responsables de biblioteques escolars, membres d'equips directius, bibliotecaris i altres persones relacionades amb el món de la biblioteca escolar.

Jornades de Biblioteques Escolars de les Terres de Lleida

Aquestes jornades es caracteritzen per impulsar projectes conjunts de lectura entre les biblioteques escolars i públiques, la Facultat d'Educació, Psicologia i Treball Social de la UdL i el Museu de Lleida, entorn de personatges simbòlics de la literatura infantil. Si en edicions anteriors s'han articulats entorn a figures com el Petit príncep, la IV edició d'aquesta jornada, celebrada el maig de 2014, es va dedicar a [Alicia al país de les meravelles](#), projecte que s'havia iniciat ja a la III Jornada (vegeu [Anuari de l'edició 2014](#)). En aquesta ocasió, la ponència principal, a càrrec de Moisés Selfa, Professor de Llengua de la UdL, va tractar sobre «[Llegir Alicia, ahir i avui](#)»,

i es van presentar una vintena d'experiències que exemplificaven les diverses lectures que genera aquesta obra. La [cinquena edició](#) de les jornades, celebrada el 9 de maig de 2015, va tancar el projecte d'Àlvia al país de les meravelles, i presentava el nou projecte entorn de la figura de [Pinotxo](#). A la jornada es va tenir la presència de Jaume Centelles, i s'hi van presentar experiències de promoció lectora sobre aquests personatges.

Jornades de Biblioteca Escolar i Lectura de la Catalunya Central

També han tingut continuïtat les Jornades de Biblioteca Escolar i Lectura de la Catalunya Central, a Santpedor, organitzades pels CRP de l'Anoia, Bages, Berguedà, Osona, Solsonès i l'ELIC Catalunya Central. A la [III Jornada](#), celebrada al juny de 2014, hi va intervenir Laura Borràs, amb una conferència sobre «Metamorfosis de la lectura en l'era digital». La [IV Jornada](#) (a Santpedor, el 26 de juny de 2015), la conferència «La lectura infantil i juvenil del segle XXI: llegir en paper i llegir en pantalla», la va impartir Neus Real. En les dues ocasions, la jornada es va completar amb la realització de diversos tallers i experiències presentades pels centres de l'entorn.

Els temes estrella del bienni han estat la creació d'espais lectors, la col·laboració entre els diversos agents per a la promoció de la lectura i les experiències particulars de centres

Jornada de Biblioteques Escolars a les Terres de l'Ebre

La [V Jornada](#), celebrada el juny de 2014, es va dedicar al llibre il·lustrat, i va tenir la participació de Mònica Badia, que va fer la conferència «Els il·lustrats: una descoberta, diverses veus» a mode de presentació de la guia didàctica del mateix títol, i també d'Ignasi Blanch, que va parlar de «La il·lustració amb ulls d'il·lustrador». Aquestes conferències es van complementar amb tallers i propostes didàctiques sobre els llibres il·lustrats. La [VI Jornada](#) es dugué a terme el juny de 2015 i va tractar la relació entre la biblioteca escolar i la biblioteca pública, amb la intervenció de Mònica Baró, amb una conferència titulada «Biblioteca escolar i biblioteca pública: sumar per multiplicar» i un seguit de presentacions d'experiències de col·laboració entre aquests dos tipus de biblioteca. A la Jornada també hi van participar Pere Mayans, cap de Servei d'Immersion i Acol·liment Lingüístic del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, que parlà sobre «10 anys del Programa de biblioteca escolar PuntEdu», i Carme Fenoll, cap del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, que va fer una intervenció titulada «Biblioteca pública i biblioteca escolar: crònica d'un amor anunciat».

Jornada de
Biblioteques escolars
a les Terres de l'Ebre

Jornada de Biblioteques de Badalona

Les jornades de biblioteques de Badalona són iniciativa del grup de treball de dinamització lectora del qual formen part el Servei Educatiu Ciutat de Badalona i el Servei Educatiu de Sant Adrià de Besòs del Departament d'Ensenyament; representants de l'Àrea de Cultura i Ciutadania mitjançant la Xarxa Municipal de Biblioteques i tècnics de Àrea d'Educació, Esports i Joventut de l'Ajuntament de Badalona. Al juny de 2014 va tenir lloc la 2a Jornada de Biblioteques de Badalona, amb el lema «[Biblioteca Pública + Escola = Una oportunitat educativa](#)», on es va debatre sobre la situació actual de la relació entre la biblioteca pública i la comunitat educativa per tal de compartir experiències i arribar a col·laboracions en l'objectiu comú del foment de la lectura. Àlex Cosials hi va fer una conferència titulada «[Biblioteca Pública i escola: un món de possibilitats](#)», i a continuació es van presentar diverses experiències impulsades per biblioteques públiques de tot Catalunya i per grups de treball per a la dinamització de la lectura. També es va presentar un recull de recursos per al foment lector que es troben al portal [Gènius](#) de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona.

Jornada de
Biblioteques
de Badalona

Jornades Biblioteca i Comunitat Educativa de Cornellà de Llobregat

Des de l'any 2013, la col·laboració entre la biblioteca de Sant Ildefons de Cornellà de Llobregat, el Servei Educatiu Baix Llobregat 5 i l'Ajuntament de Cornellà ha fet possible la

realització de les jornades «Biblioteca & Comunitat Educativa», amb la idea de reforçar la relació entre els implicats en la formació lectora dels infants i joves i afavorir un «diàleg necessari entre la biblioteca pública i la comunitat educativa de la nostra ciutat». La [I Jornada](#), sota el lema «Entorn i lectura», va fer un repàs a la història de les biblioteques escolars de la ciutat i els reptes del futur, i es van presentar conferències d'Àlex Cosials, sobre el programa LEXIT, de Daniel Cassany sobre la lectura entre els adolescents, i d'Ana Díaz-Plaja, sobre el coneixement de la lectura i la literatura infantil i juvenil entre els mestres, així com experiències diverses. En la [II Jornada](#), de setembre de 2015, sota el lema «Llegir&aprendre&conèixer», Arianna Squilloni hi va fer una conferència sobre la lectura dels àlbums, i uns tallers simultanis sobre el treball posterior a les lectures, els projectes de dinamització lectora i l'adquisició de la competència informacional.

Per tancar aquest apartat, cal ressenyar que s'han iniciat noves jornades amb voluntat de continuïtat, com ara la [I Jornada de Biblioteca Escolar i Biblioteca Pública de la Segarra](#), que tingué lloc el juny de 2015 a Cervera, i que tractà sobre mediació de la lectura en l'àmbit de les biblioteques escolars i biblioteques públiques de la comarca. La iniciativa, impulsada per la Biblioteca de Cervera, és una mostra més de la transversalitat que solen tenir aquestes jornades i va comptar amb la col·laboració i participació del Centre de Recursos Pedagògics de la Segarra, el Pla Educatiu d'Entorn de Cervera i la Biblioteca de Guissona. Hi va intervenir Mariona Trabal, mestra i bibliotecària de l'Escola Orlandai de Barcelona.

5.2 Grups de treball

Arreu del territori trobem un gran nombre de grups que han continuat amb els seus seminaris, jornades i tasques de promoció de la lectura. N'és una bona mostra el llistat que es pot consultar a la pàgina web del programa [PuntEdu](#), on es relacionen més de trenta d'aquests grups que treballen per la biblioteca escolar.

En aquesta ocasió volem destacar la tasca del [Seminari Marta Mata](#), que des de fa quinze anys reuneix les escoles del Baix Penedès per treballar aspectes relacionats amb la biblioteca escolar i la lectura i que manté un blog molt actiu, que es va iniciar l'octubre de 2011. La Fundació va impulsar, al febrer de 2015 una [Trobadada de seminaris i grups de treball](#) de diverses procedències de Catalunya. Hi van ser presents els seminaris del Garraf, del Baix Camp, de la Ribera d'Ebre, del Tarragonès i de l'Alt Penedès, el seminari Marta Mata del Baix Penedès; el Seminari de Bibliografia Infantil i Juvenil de l'Associació de Mestres Rosa Sensat i el Grup Bibliomèdia. S'hi van fer presentacions d'experiències, i es van treballar aspectes com la relació amb la biblioteca pública i la relació amb les llibreries. També es va constatar el paper dels Centres de Recursos Pedagògics en la constitució de seminaris permanents i el diferent grau d'experiència i formació dels responsables de les biblioteques escolars. L'acte es va cloure amb una conferència de Mariona Trabal, de la biblioteca de l'Escola Orlandai de Barcelona, que va incidir en la idea de la doble funció de la biblioteca: promoure la lectura i la competència en l'ús de la informació entre l'alumnat.

El grup [Bibliomèdia](#) de la [Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya](#) ha continuat treballant durant aquest bienni i ha mantingut la presència

a la xarxa, en els àmbits educatius relacionats amb la biblioteca escolar i dins el Pla de formació de zona (PFZ) a través del seu blog, les xarxes socials, fent trobades presencials

Arreu del territori trobem un gran nombre de grups que han continuat amb els seus seminaris, jornades i tasques de promoció de la lectura

als diferents territoris i fent ressenyes de llibres infantils a la revista *Guix* de Graó. També s'ha iniciat el 2015 una proposta de treball sobre Biblioteca Digital Escolar.

5.3 Premis

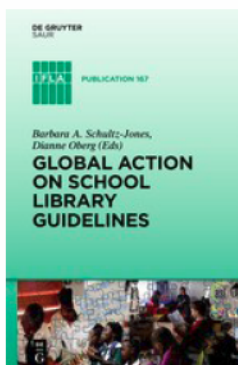
Durant el bienni 2014-2015 tampoc s'ha convocat el concurs nacional de bones pràctiques per a la dinamització i innovació de les biblioteques escolars, per la qual cosa els reconeixements públics per a les biblioteques escolars es limiten al Premi Espiral Edublogs. I en aquesta ocasió no podem ressenyar més que un guardó, per als dos anys que comentem: es tracta del tercer premi en l'edició de 2014, per a la [Biblioteca escolar Miracontes](#), de l'Escola l'Esculapi de l'Escala.

Durant el bienni 2014-2015 tampoc s'ha convocat el concurs nacional de bones pràctiques per a la dinamització i innovació de les biblioteques escolars

6 PUBLICACIONS

Baró, Mònica; Mañà; Teresa; Cosials, Àlex. [«Guidelines and standards for school libraries in Catalonia»](#). En: *Global action on school library guidelines*. Ed. by Schultz-Jones, Barbara A. and Oberg, Dianne. Berlin; Boston: De Gruyter Saur, 2015 p. 41-49. (IFLA Publications; 167). ISBN 978-3-11-036243-5.

L'obra s'ha publicat en ocasió de l'aparició de les noves directrius de biblioteca escolar de l'IFLA, l'agost de 2015. S'hi recullen articles d'Austràlia, Canadà, Catalunya, Estats Units, Etiòpia, França, Malàisia, Noruega, Polònia, Portugal i Suècia, que mostren com les directrius han servit per millorar els serveis de les biblioteques escolars. El capítol referit a Catalunya repassa breument la història de les nostres biblioteques escolars, i com les directrius de l'IFLA de 2002 van servir de model per a les que van començar-se a desenvolupar a inicis del segle XX, arran de les iniciatives polítiques dels governs central i autonòmic. També exposa la millora notable que les biblioteques catalanes han experimentat a partir de 2005, amb l'aparició del programa PuntEdu i com les directrius catalanes haurien de permetre reforçar aquesta línia política.

7 TENDÈNCIES

Instal·lats en una etapa de contenció, les biblioteques escolars es mantenen molt actives, com ja hem vist, en l'àmbit de la promoció lectora. Però vincular les biblioteques únicament a l'àmbit de la lectura, i encara més, de la lectura de ficció, en limita les possibilitats futures i impedeix que es perfilin com un agent pedagògic imprescindible perquè els nois i noies adquireixin les competències imprescindibles en un món en què tan important és saber trobar la informació com saber-la utilitzar. No en va, en els països del nostre entorn, hi ha estudis que vinculen l'adquisició d'aquestes competències a l'existència de biblioteques escolars actives, tot i que ara com ara, a casa nostra, no són possibles estudis d'aquest tipus per manca de dades obertes. D'altra banda, caldria suposar que els aires de renovació en l'educació haurien de potenciar-ne l'existència i l'ús però, pel que sembla, no és aquesta la línia que s'imposa, encara que l'escola del segle XXI no hauria de ser possible sense biblioteques escolars modernes, enteses com a una unitat dins el centre, que no només proveeix recursos de tot tipus –també en línia– i serveis, sinó

Vincular les biblioteques únicament a l'àmbit de la lectura, i encara més, de la lectura de ficció, en limita les possibilitats futures

que s'implica en la formació integral dels alumnes. El fet que les biblioteques escolars es situïn en un camp entremig, entre els àmbits de l'educació i la cultura, fa que sovint, no siguin ateses convenientment com denuncia el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya en un editorial del seu [Document](#). Així, encara que l'any 2015 ha estat l'Any de les Biblioteques, i que aquestes han estat molt presents als mitjans de comunicació, les biblioteques escolars no han tingut la mateixa presència, tot i que han anat fent de manera callada i invisible.

En un context de tímida recuperació econòmica, caldrà continuar en la línia de cooperació i col·laboració entre biblioteques escolars i biblioteques públiques, no ja només per una qüestió d'optimització de recursos, sinó també com una evidència que la biblioteca és un element clau per lligar l'escola amb el món de la cultura. En aquest sentit, continuem reclamant una col·laboració més intensa entre els departaments d'Ensenyament i de Cultura per construir un impuls institucional imprescindible per evitar que moltes de les nostres biblioteques es limitin a una supervivència no sempre fàcil.

En un context de tímida recuperació econòmica, caldrà continuar en la línia de cooperació i col·laboració entre biblioteques escolars i biblioteques públiques

8 BIBLIOGRAFIA

Abelló Planas, Lola (2015). «La biblioteca escolar és cosa de tothom». *Guix: elements d'acció educativa*, núm. 411 (gener), p. 65-66.

Badiella, Jordi (2015). «Elogi de la biblioteca». *El diari de l'educació*. <<http://diarieducacio.cat/elogi-de-la-biblioteca/>>. [Consulta: 22/12/2016].

Baró, Mònica (2014). «Biblioteques públiques i escoles: una relació complexa, també a França». *Blok de BiD*, 21 de maig. <<http://www.ub.edu/blokdebid/ca/content/biblioteques-publicues-i-escoles-una-relacio-complexa-tambe-franca>>. [Consulta: 22/12/2016].

Casaprima, Cristina (2015). «Entrevista a Amàlia Ramoneda, bibliotecària de l'Associació de Mestres de Rosa Sensat i especialista en literatura infantil i juvenil». *El diari de l'educació*. <<http://diarieducacio.cat/escolaestiurosasensat/2015/06/30/amalia-ramoneda-larribada-de-les-noves-tecnologies-es-una-oportunitat-per-incentivar-la-lectura/>>. [Consulta: 22/12/2016].

Colomer, Teresa; Munita, Felipe (2014). «[Recordar-nos com a lectors](#)». *Perspectiva escolar*, núm. 377, p. 58-62.

Correa, Albert (2015). «[Un programa de ràdio a la biblioteca de l'escola](#)». *Guix: elements d'acció educativa*, núm. 411 (gener), p. 67-68.

Delgado, Inmaculada; López Andrade, Ana (2015). «[Un intrús a la nostra biblioteca? Una trobada amb autor](#)». *Guix: elements d'acció educativa*, núm. 415 (juny), p. 65-66.

Durban, Glòria (2015). «La competència informacional (llegir per aprendre) al pla de lectura i escriptura». *Articles: revista de didàctica de la llengua i de la literatura*, núm. 65, p. 37-46.

Durban, Glòria (2015). «La difusión de los recursos en la biblioteca escolar ¿Tarea prescriptora bibliotecaria o tarea de apoyo curricular?». *Bibliotecaescolar.info*, 17 de junio. <<http://bibliotecaescolarinfo.blogspot.com.es/2015/06/la-difusion-de-los-recursos-en-la.html>>. [Consulta: 22/12/2016].

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Durban, Glòria (2015). «El equipo de biblioteca como núcleo motor y plataforma colaborativa puede implicar a profesores de diversas áreas en tareas y proyectos concretos». *Bibliotecaescolar.info*, 20 de mayo.

<<http://bibliotecaescolarinfo.blogspot.com.es/2015/05/el-equipo-de-biblioteca-como-nucleo.html>>. [Consulta: 22/12/2016].

Durban, Glòria (2015). «Función de apoyo curricular de la biblioteca escolar como centro de recursos ». *Bibliotecaescolar.info*, 13 de diciembre.

<<http://bibliotecaescolarinfo.blogspot.com.es/search/label/Biblioteca%20escolar?update-max=2016-01-11T00:14:00%2B01:00&max-results=20&start=15&by-date=false>>.

[Consulta: 22/12/2016].

Lara, Lola (2015). «[Esto no es una biblioteca](#)». *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 460, p. 36-39.

López Royo, Susana (2015). «[Junts anem més lluny: de com la biblioteca escolar pot treure profit dels recursos que se li presenten](#)». *Guix: elements d'acció educativa*, núm. 413 (març), p. 63-64.

Mezete, Vaneska (2014). «[Biblioteques escolars al Brasil: l'experiència de difusió de la lectura de Curitiba](#)». *Guix: elements d'acció educativa*, núm. 408 (octubre), p. 49-53.

Novoa, Cristina (2015). «Biblioteques escolars: una vegada més, arguments per a una intervenció d'urgència». *Blok de BiD*, 25 de febrer.

<<http://www.ub.edu/blokdebid/ca/content/biblioteques-escolars-una-vegada-mes-arguments-una-intervencio-durgencia>>. [Consulta: 22/12/2016].

Salinas, Walquiria (2015). «[La biblioteca escolar, un espacio intergeneracional](#)». *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 460, p. 29-32.

Disponible a:

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>

Baró, Mònica; Raga, Pau. “Les biblioteques escolars a Catalunya (2014-2015)”
Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura, vol. 4 (2016), p. 210-222.

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori/article/view/319747>

Llicència Creative Commons

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada
(by-nc-nd): No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat de Biblioteconomia
i Documentació

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

ANUARI
DE L'OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA
2016

Editors

Lluís Agustí
Maite Comalat

